

Tomu Vereš

O POSLJEDNJIM STVARIMA MARTINA HEIDEGGERA

U ovome prilogu želimo priopćiti našoj javnosti tri kratka dokumenta koji se odnose na završne događaje života, smrti i ukopa Martina Heideggera:

1. Izvadak iz pisma prof. dra Bernharda Weltea od 30. kolovoza 1976., kojim odgovara na moju molbu da ukratko opiše smrt i ukop velikog pokojnika.

2. Nadgrobni govor prof. Weltea, koji je održan 28. svibnja 1976. u Messkirchu na ukopu M. Heideggera. Taj je govor objavljen u tjedniku *Christ in der Gegenwart* (Freiburg i. Br.) od 13. VI. 1976., str. 188., pod naslovom »Tražiti i naći« (Suchen und Finden). Dijelovi tog govora u prijevodu na hrvatski objavljeni su u *Glasi Koncila* od 22. kolovoza 1976., str. 4. Ovdje ga donosimo u cjelini.

3. Izbor stihova »Hölderlinove riječi«, koje je sastavio sâm Martin Heidegger, nekoliko tjedana prije svoje smrti da bi ih na ukopu pročitao njegov sin Hermann Heidegger.

Na kraju donosimo kratku studiju B. Weltea o životu i djelu M. Heideggera koju je namijenio našim čitateljima.

Budući da se o prof. Welteu u nas, nažalost, još nije pisalo, smatramo potrebnim dodati ovu bio-bibliografsku skicu: rođen je 1906. u Messkirchu, gradiću u pokrajini Baden, gdje se također rodio M. Heidegger. 14 godina je bio tajnik glasovitog freiburškog nadbiskupa Conrada Grö-

bera (1872—1948). Habilitirao je radnjom *Der philosophische Glaube bei Karl Jaspers und die Möglichkeit seiner Deutung durch die thomistische Philosophie* (Filozofijska vjera u Karla Jaspersa i mogućnost njezina tumačenja kroz tomističku filozofiju), 1949. Postaje držalac katedre filozofije religije na sveučilištu u Freiburgu i Br., kojem još i danas upravlja. Dosad je objavio ova djela: *Vom Geist des Christentums* (O duhu kršćanstva) 1955, 1966², *Über das Wesen und den rechten Gebrauch der Macht* (O biti i ispravnoj upotrebi moći) 1960, 1965², *Auf der Spur des Ewigen* (Na tragu Vječnoga) 1965, *Im Spielfeld der Endlichkeit und Unendlichkeit* (Na igraonici konačnosti i beskonačnosti) 1967, *Dialektik der Liebe* (Dijalektika ljubavi) 1973, i *Zeit und Geheimnis* (Vrijeme i tajna) 1975.

Misao B. Weltea bitno je filozofijsko-teologijskog obilježja. Njezina tematska jedinstvenost nije naglašena, jer je u neprestanom traženju. U svome traženju rado se nadahnjuje na misli svih velikana filozofijske i teologijske baštine Zapada, osobito Martina Heideggera i Tome Akvinskog.

PISMO BERNHARDA WELTEA TOMI VEREŠU

Dragi Tomo

.....

Mogu Vam također nešto ispričati kako je bilo kod Heideggerove smrti. Heidegger je 26. svibnja sasvim tiho usnuo. Sve do tog je dana radio, a ja sam dva dana prije dobio od njega pismo. Čudno je bilo da je on nekoliko mjeseci prije svoje smrti počeo izražavati želje kakav bi trebao da bude njegov pokop. Molio je svoga nećaka, svećenika Heinricha Heideggera, da pri njegovu pokopu izmoli crkvene molitve. U siječnju 1976. godine pozvao me je da dođem k njemu i zamolio me da pri njegovu pokopu održim govor, jedini koji je trebalo držati. Kratko prije njegove smrti, kako mi je bilo rečeno nekoliko tjedana ranije, složili su nekoliko Hölderlinovih tekstova koje je pri pogrebu trebao recitirati njegov sin Hermann Heidegger. Sve je to bilo vrlo čudno (značajno?).

Pogreb je bio takozvani tihi pogreb, a to znači nije bilo objavljeno ni mjesto ni vrijeme, pa je moglo sudjelovati samo nekoliko ljudi. Heidegger je htio izbjeći javnost. Najprije je svećenik Heinrich Heidegger izmolio pogrebne molitve, zatim sam ja držao svoj nagovor, a onda se čitao Matejev tekst iz 5. poglavlja o blaženstvima s dodatnim stihovima: »Tko traži, nalazi, i tko kuca, njemu se otvara.« Tada se molio »De profundis«, koji sam i ja spomenuo u svom govoru. Zatim smo ponijeli lijes do groba. Tamo smo još jedanput izmolili pogrebne molitve i Očenaš, koji su molili svi prisutni. Tamošnji muški zbor otpjevao je jednu pjesmu. Na kraju je Hermann Heidegger recitirao Hölderlinove stihove. Ukoliko Vas